

Opis Krškega okrajnega glavarstva.

I. L.

(D a l j e.)

Studenec.

Zemljepisni del.

V tej občini je ena dvorazredna ljudska šola v vasi Studenec. Prebivalcev je tu 1520, in sicer kakor župljanska občina, kakor šolska občina pa samo 880; politički občini Studenec je pridružena tudi Bučka, vкуп 3100 prebivalcev. Za šolo ugodne mladine je 135 v župljanski občini, v šolo pa je hodi 80 (iz šolske občine). Najviši hrib je Sv. Primož, potem Orle, Režanec in drugi manjši. Ob meji te šolske občine teče reka Sava na severo-vzhodni strani; občino pa pretakata potoka: Impolski potok, ki izvira iz pod hriba Sv. Primoža, in teče od zahodne proti severo-vzhodni strani, ter se pri gradu Impolca izliva v Savo. Drugi potok je Štagina, ki teče od zahodne strani proti vzhodnej ob meji sosedne občine Sv. Duh in se pri vasi Arto izliva v Savo. Zemljo te občine pokrivajo največ bukovi gojzdi in grmovje, potem njive in vinogradi; travnikov in pašnikov je pa prav malo. Tukajšnje ljudstvo se razun s starokopitnim kmetovanjem, osobito z vinorejo, z ničemur ne peča ter raje strada, kakor da bi se lotilo katerega družega zasluzka; toliko je lahkomišljeno in brezskrbno; zato je pa tudi sploh ubožno. — Ker je v tej občini prav malo travnikov in pašnikov, je torej tudi le malo živine, prešičev še naj več, ovac in koz pa nič. — Brati zna odraslenih nekako 20 od 100, pisati pa jih le zna nekako 3 — 4 od 100. — V župnini so vasi: Studenec, Rovišče, Arto, Ponikve, Brezje, Zavratac, Prevole, Osredek, Hubajnica, Impole in Orle. Cerkvi ste tukaj razun župljanske še Sv. Urha v Roviščah in pri Sv. Primožu. Ob Savi je graščina Impolca. Sredi vasi Impole se še vidijo podrtine starega grada Impolca. Drugih zanimljivih stvari tu ni.

Zgodovinski del.

Župljanska cerkev je bajè zelò stara; prvi župnik je bil Anton Kopčavar. Župa je od leta 1780. Šola je stara še le od leta 1879., in prvi učitelj je zdanji nadučitelj J. Gantar. Za zidanje šole so bili podarili: Patron Zatičina 800 gl., erar 1500 gl., gosp. Pfeifer lepo cesarsko podobo in naš presvetli cesar 80 gl. v napravo učnih pripomočkov.

D o p i s i.

Iz Rogaškega okraja. (Učiteljska konferencija.) V dan 2. avgusta t. l. smo imeli učitelji tega okraja svojo uradno zborovanje. Predsednik je bil g. c. kr. okrajni nadzornik Janez Ranner. Nazočih učiteljev je bilo 16 in 1 učiteljica; mej temi so bili 3 gosti iz Šmarijskega okraja. G. predsednik pozdravi nazoče ter otvori konferencijo. Za namestnika si izvoli g. nadučitelja Orač-a. Za zapisnikarja pa se enoglasno izvolita gg. Kit in Porekar. — G. nadzornik poroča o svojih opazkah, katerih si je preveliko nabral. — Nalogo: »Kako naj se vzbuja in goji ljubezen do Najviše vladarjeve hiše, do očetnjave in do domovine«, je reševal g. Orač. Z dostavki se oglasijo: gg. Breznik, Škrabelj, Klanjšček in g. predsednik; določi se sledeče: 1) učitelj mora biti sam pravi domačin; 2) v šoli se naj ta ljubezen goji z vzgledi, domovinoslovjem, berili, pesmami, veselnicami in pripravnimi slavnostmi; 3) okrajne in šolske knjižnice naj skrbé za mnogo takih spisov, ki so domovinskega duha in 4) cesarske podobe se naj v učilnici pri posebnih slavnostih ovenčajo, cesarska pesem naj se raztolmači. — 2. naloga se je opustila, 3. pa prelozila. 4. nalogo »Slovniska obravnava nekega berila iz Drugega ali Tretjega berila za najvišjo stopinjo« je z občnim priznavanjem prav dobro rešil g. Porekar. Pri tej točki je poročevalec, na podarjanje g. Klanjščeka, za više oddelke slovenskih šol priporočal g. Praprotnik-ovo

slovnico in slovnico c. kr. založbe, ker Drugem berilu slovn. uk ni popolen, kar se vzprejme. Pri 8. točki: »Poročilo stalnega odbora o razvrstitvi in vzporedu spisnih vaj« se za stalni odbor zglasita g. Wesiak in g. Klanjšček. Izvolil se je prvi, ki je prav primerno razpravil svojo nalogo. Z dostavki g. nadzornika in g. Klanjščeka se sestavijo nasveti, ki se vzprejmejo. — O 9. točki: »Poročilo stalnega odbora, pouk iz risanja na narodnih šolah zadevajoče,« poročal je g. nadučitelj Skrabelj. — O knjižničnem stanju je poročal g. Orač. Nazoči se zedinijo in volijo enoglasno v stalni in književski odbor: gđc. Wenzowsky, gg. Orač-a in Skrabelj-na. — Konečno se še stavijo nekateri nasveti. G. predsednik navdušuje učitelje k marljivemu delovanju, se zapisnikarjema in poročevalcem zahvali za trud ter sklene konferencijo s trikratnim »živjo« na presvetlega cesarja.

Brn.

Iz Krškega. (Izv. dopis.) Blagoslovljenje nove šolske zastave in sklep šolskega leta. — Ko je letos učiteljstvo ljudske šole sklenilo v spomin 600letnice združenja »Kranjske s preslavno Habsburško hišo« napraviti šolsko zastavo, je večina odličnih »Krških« stanovnikov pripomogla z novci, da je šola dobila zares lepo zastavo. Izdelala jo je g. M. Drenikova prav okusno. Na eni strani kinča zastavo podoba sv. Alojzija, na drugi pa državni grb z letnicama 1283 in 1883 mej tem pa besedi: »Viribus unitis«. Tudi je zastava dobila tri trakove v deželnih in državnih barvah; dva trakova s primernimi napisi, podarjena od blag. gospé I. Hočevarjeve in I. Stepišnikove, sta v resnici krasno delo. Novo zastavo je blagoslovil Leskovski dekan in častni kanonik prečastiti g. Polak. Mej blagoslovljenjem zastave in pri slovesni maši so Krški peveci izvrstno peli, za kar se jim učiteljstvo tu iskreno zahvaljuje. Tudi oddelka požarne brambe in meščanske garde sta se slovesnosti udeležila. Po dokončani maši je mladina z novo zastavo šla v jako krasno okinčano telovadnico. Za okinčanje so mnogo pripomogli gospici V. in g. K., občinski tajnik. Hvala jim! Tam je šolski vodja otroke primerno nagovoril. Potem je nastopila učenka 4. razreda M. Ž. ter v prav lepem slavnostnem govoru šolsko mladino spominjala na vesele minule dni meseca julija t. l., jih vzpodbujala k ljubezni in udanosti do presvetlega vladarja in konečno zahvalila se vsem dobrotnikom in šolskim prijateljem v imenu šolske mladine, ki so pripomogli k napravi nove zastave. Potem so sledile različne deklamacije in pesmi. Slednjič so se razdelila mej učence letna poročila in spričevala. — Popoludne ob 3. uri se je mladina obeh šol zbrala pod novo zastavo ter je šla na g. Gregoričev vrt, kjer je botra zastavi, blag. gospá I. Hočevarjeva, vse otroke izvrstno pogostila. Tudi gg. Gregorič in Stepišnik sta k pogostovanju veliko pripomogla. Pri tem naj omenim, da je blaga Hočevarjeva gospá, največa dobrotnica »Krških šol«, vse sama pripravila in se za šolsko mladino v resnici žrtvovala, za kar jej bo obdarovana mladina gotovo vedno hvaležna! Mej pogostovanjem so se pele razne pesmi in vršile vsakovrstne otroške igre. Pri slavnosti smo opazili skoraj vso »Krško« inteligenco in tudi mnogo priprostega ljudstva; očitno, da se za napredek šolstva vse zanimiva! Smelo smem trditi, da bo 30. avg. t. l. vsem otrokom pa tudi odraslim, kateri so se te redke slavnosti udeležili, vedno v prijetnem spominu ostal. Dobrotnikom pa, ki so k napravi krasne zastave toliko pripomogli, posebno gospema darovateljicama krasnih trakov in slednjič dobri Hočevarjevi gospéj za pogostovanje in velik trud, ki ga je imela, izrekamo v imenu šolske mladine, najpriščneje zahvalo! Bog povrni!

I. R.

— Vabilo k naročbi Zgodovine štajerskih Slovencev. Namesto prirediti potrebno 2. izdajo Krempelj-novih »Dogodivšin«, ki so bile že l. 1844. v Gradcu na svetlo prišle, nameravam bodoče leto izdati in založiti svojo »politično in kulturno zgodovino štajerskih Slovencev«. Da bodem pa število iztisov naprej določiti mogel in se tako izgube obvaroval, prosim vse domoljube, posebno štajerske, da bi se na knjigo (c. 1 gld.) naprej naročiti blagovolili.

I. Lapajne.

8 Slapa. V naobrazovalnem tečaju za učitelje na deželni sadje- in vinorejski šoli na Slapu bilo je letos 15 učiteljev iz Kranjske, jeden pa iz Primorske. Tečaj trajal je 3 tedne. Precej prvi dan, ko so učitelji vsi vkup prišli, izvolili so si starosto in dve podstarosti, ki so imeli skrbeti za mir in red pri slušateljih ter jih v vsakršnih okoliščinah namestovati. Ta volitev je bila le bolj formalna, kajti učitelji bili so mej soboj složni kakor bratje; niti najmanjše nezadovoljnosti ni bilo mej njimi, saj vezala jih je vez bratovska, vez tovarišva. — Gospod vodja in g. pristav predavala sta slušateljem v poljedelstvu, sadje-, zelenjado-, trtojeji in kletarstvu. Kako so učitelji marljivi bili, in koliko so se v omenjenih strokah v razmerno kratkem času teoretično in praktično izvežbali, dokazala je preizkušnja v 5. dan septembra, katera je trajala od 8. ure dopoludne do 1/2 3. ure popoludne. K preizkušnji prišel je kot zastopnik deželnega odbora velecenjeni gospod dr. J. Vošnjak, kot slušatelja pa gg.: prof. Erjavec

in dr. H. Dolenc. Koncem preizkušnje se je g. dr. Vošnjak zbranim učiteljem toplo zahvalil za njihov izvanredni trud ter jih vzbujal k neustrajnemu delovanju v prospeh národa slovenskega. Gg. vodiji R. Dolencu in pristavu L. Lenarčiču čestital je k izvanrednemu uspehu, ter se jima tudi v imenu dežel. odbora za njuni trud in požrtvovalnost lepo zahvalil. G. vodja je slušateljem priporočeval, da naj to, kar so si na Slapski šoli pridobili, v korist národa porabljujejo, kajti na ta način more do boljšega, gmotnega stanja dospeti. V imenu učiteljev se je pa g. Koncilija gg. vodji in pristavu, ne samo za izvrsten pouk, ampak tudi za prijaznost, postrežljivost in očetovsko skrb najtoplejšje zahvaljeval ter obljubil, da se bodo učitelji po vzprejetih vodilih in naukih na tanko ravnali. K sklepu bi rad še nekaj omenil o potnini, katero so učitelji dobili, a zdaj še molčim; toliko pa moram vendar reči, da bi se za naprej od učiteljev zraven velicega truda in požrtvovalnosti vsaj materialne škode ne zahtevalo. — Vzlic te male črne pičice, ki nam je veselje naše nekoliko grenila, ostane letošnji tečaj vsem slušateljem v najlepšem spominu.

Iz Lokve. (Drugi zvezek Avgusta Armina Lebana »Skladeb«) pride prihodnji mesec na svetlo. Zvezek le-ta, broječ nekaj mešanih, moških zborov in en samospjev bode stal po pošti 40 kr. »Na ogled« se zvezki ne bodo pošiljali. Naročnino vzprijema urednik in založnik

Janko Leban,

učitelj v Lokvi (Corgnale via Divača, Klüstenland).

Iz Kameniškega okraja. (Konec.) Sledilo je poročilo g. Razinger-jevo o »lepopisji«. To nalogo prevzel je omenjeni gospod na prošnjo g. nadzornika. Predavanje bilo je jako zanimivo in to tem bolj, ker je pisavo črk po genetičnej metodi tudi na šolski tabli kazal. Dokončavši svoj referat, vnela se je kratka debata »pro et contra«. Videti je bilo, da se je učitelstvo strinjalo z nazori g. poročevalca. Želeti je, da bi se te praktične metode poprijeli vsi učitelji, ker se z njo doseže v kratkem času veliko uspeha. — O tretji točki dnevnega reda: »spisje v ljudski šoli«, poročal je obširno g. nadučitelj Burnik. Navedel je osobito načrt spisnemu pouku v 2., 3., 4. oddelku (razredu) in v ponjavljavi šoli. — G. Letnar razpravljal je naslednjo točko dnevnega reda: »Kako pristuje Tretje berilo jednorazrednici«. Marljivo sestavljenemu poročilu sledili so nazoči z natančno pazljivostjo. Omenil je posebno, kakó se dá Tretje berilo rabiti pri pouku v slovnici in spisji. Ker se jako izborna tvarina ne dá v zadnjem oddelku, kateri sestoji večinoma le iz učencev, ki so v njem le po eno leto, prebaviti, navedel je te-le berila, katera naj se kolikor toliko temeljito razpravljajo, in sicer v zemljepisi: št. 48., 49., 51., 52., 53., 56., 58., 59., 63., 69., 70., 71., 85., 86., 87., 88.; moraličnega zadržaja in pesmi: št. 1., 2., 3., 7., 11., 12., 17., 18., 19., 28., 29., 35., 41., 42.; za stavkoslovje: št. 9., 12., 53., 130.; za prirodopisje: št. 126., 128., 129., 130., 131., 134., 136., 137., 139., 144., 146., 153., 156., 158., 161., 164., 166., 169., 172., 175.; v zgodovini: št. 192., 197., 199., 200., 207., 208., 209., 210., 213., 215., 220. in cesarska pesem. — G. nadzornik izreče vsem trem poročevalcem svojo zahvalo za njih vestno pripravo in trud. — O točki: »izbiranje šolskih knjig za šolsko leto 1883/4.«, nij bilo mnogo razgovarjanja. Vse učiteljstvo izreklo se je za knjige, katere so bile v rabi v preteklem šolskem letu. — Računi knjižničnega odbora vzamejo se na znanje in izreče se g. Javoršku za njegovo delavnost pri knjižnici zahvala. G. nadzornik priporoča, naj bi se nakupile sledeče knjige: »Ueber den Amtsstyl«, »Brehm's Thierleben« in »Der Insektensammler«. G. Pfeifer nasvétuje mikroskop. Vse nasvetovano se brez ugovora vzprejme. — Udje knjižničnega in stalnega odbora se na novo potrdijo. Potem pridejo na vrsto stalnemu odboru došli predlogi. Jeden predlog o izpustnicah reši g. nadzornik: izpustnice se smejo izdajati učencem, ki so dokončali vsakdanjo šolo. Na predlog g. Letnar-ja, naj bi se konstituiral odbor peterih, kateremu bi bila naloga določevati, katere knjige družbe sv. Mohora so za šolske knjižnice sposobne, voli zbor gg.: Letnar-ja, Pfeifer-ja, Golmajer-ja, Javorška, Burnika. — Ko so se vse točke dnevnega reda rešile, zahvali se g. nadzornik učiteljstvu za izkazano udanost vladarjevi rodbini o priliki slavnosti 600letnice Kranjske in za njih trud v poslovanji, vzpodbuja jih k vztrajnosti in jih prosí tudi v prihodnje radovoljne podpore. Zborovanje sklene s trikratnim »živio« na presvetlega cesarja. Ko se g. Letnar zahvali nadzorniku v imenu učiteljstva za nepristransko voditev zborovanja, zapojó učitelji cesarsko pesem. — Kakor vsako leto, tako je tudi letos imelo učiteljstvo vkupni obed v gostilni Staretovi. Postrežba bila je izvrstna in jako ceno. Mej petjem, napitnicami in prijateljskimi pogovori približal se je hitro čas ločitve. Sè zahajočim solncem poslavljali smo se drug od drugega in se razšli na vse strani zopet k svojemu vsakdanjemu poslovanju. V. B. —

Iz Dolnjega Logatca. Blagoslovljenje novega šolskega poslopja. V šolski občini v Dolnjem Logatcu so sezidali za tukajšnjo dvorazrednico prav lepo novo šolsko poslopje,

katero se lahko šteje mej prve v deželi. V nedeljo 23. preteč. m. je bila ta nova šola blagoslovljena. Ves kraj je bil olepšan z državnimi in z deželnimi zastavami. Na vse jutro pokali so užé topiči in občáni so se zbrali ob 9. uri v cerkvi. Od tod je šel slovesni spreved k šoli, pred katero je šolska mladina v vrsti stala. Celó uro je trajalo duhovno opravilo, katero je opravljál Vrhníški dekan preč. g. Šlibar s spremstvom še 4 drugih duhovnov. Blagoslovljali so poslopje najpred zunaj, potem pa znotraj, kamor je šla precej tudi mladina. Mej blagoslovljenjem (po Rimskem ritualu) so Logatski pevci prelepo peli dotične psalme in odgovore. Po dokončanem blagoslovljenju je g. dekan razdelil učencem spominske podobice. Pri tej lepi slavnosti so tudi bili e. kr. deželni šolski nadzornik, blagor. g. R. Pirker, v imenu dež. šolskega sveta, predsednik okrajnega šolskega sveta, okrajni glavar blagor. g. Mahkot, njega namestnik, okrajni šolski nadzornik, g. Fr. Grkman, udje krajnega šolskega sveta in mnogo drugih gostov. Po dokončanem blagoslovljenju je g. deželni šolski nadzornik izrekel veselje, da je občína sezidala tako lepo poslopje, katero zadostuje vsem terjatvam v vsakem obziru; predsednik okrajnega šolskega sveta pa je hvalil občáne, ki so toliko storili za šolo, ter je sklenil govor s trikratnim »živio!« presvetlemu cesarju. Pevci so zapeli cesarsko pesem in slavnost v šoli je bila končána. — Ko smo prišli v slovesnem sprevedu iz šole v cerkev, pridigoval je g. dekan največ o šoli, in je stariše poučeval, kako naj svoje otroke za šolo pripravljajo in kako naj jih potem, ko v šolo hodijo, dalje vzgojajo, ter učitelje pri tem težavnem delu vedno lepo podpirajo i. t. d. Potem služil je g. dekan veliko sv. mašo z azistenco. Pevci so tudi pri maši prav lepo peli. Opoludne je bil vkupni obed, pri katerem so se vrstile razne napitnice, najpred Nj. Veličastvu, g. deželnemu predsedniku, potem pa drugim odličnim osebam, tudi občáni, učiteljstvu i. dr. Želimo, da bi lepo novo šolsko poslopje služilo lepemu, vzvišenemu namenu.

Iz Škofje Loke na Gorenjskem. 26. preteč. meseca (zjutraj ob 5.) je umrl tukajšnji nadučitelj in voditelj čveterorazredne deške ljudske šole, g. Lovro Sadar. Rojen je bil 1832. l. v Komendi in je služil od 1852. l. Bil vrl učitelj; njegov spomin bode živel mej nami! 23. preteč. m. je tudi umrla v tukajšnjem uršulinskem samostanu č. m. Kordula Bartol, učiteljica v notranji šoli. Naj v miru počivata!

Iz Ljubljane. Vabilo. K občnim zborom „društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“, „Slovenskega učiteljskega društva“ in „Národne šole“ v 4. dan okt. t. l. gg. ude uljudno vabijo odbori „imenovanih društev“.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazredni šoli na Radovici izpraznjena je učiteljska služba z letno plačo 450 gold. in s prostim stanovanjem. Služba nastavila se bode zatrdno, ali pa začasno. Prosilci naj svoje prošnje do 10. oktobra t. l. po postavno določeni poti vložé pri podpisanem e. kr. okrajnem šolskem svétu. C. kr. okraj. šolski svét v Črnomlji dné 13. septembra 1883. l. — Na enorazrednici v Hinjah z letno plačo 450 gold. in s stanovanjem. — Na enorazrednici v Selu pri Šumbergu z letno plačo 400 gold. in s stanovanjem. — Na čveterorazrednici v Zuzemberku četrta učiteljska služba z letno plačo 400 gold. Prošnje pri e. kr. okrajnem šolskem svétu v Novomestu do 10. oktobra t. l. — Druga učiteljska služba na dvorazrednici na Vačah z letno plačo 400 gold. za trdno, ali začasno. Prošnje e. kr. okrajnemu šolskemu svétu v Lätiji do 4. oktobra 1883. t. l. — Nadučiteljeva služba na čveterorazredni deški ljudski šoli v Škofji Loki s 600 gld. letne plače, s postavno opravilno doklado in s stanovanjem. Prošnje e. k. okrajnemu šolskemu svétu v Kranji do 14. okt. t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Fridr. Kaučki, zač. učitelj v Glazuti, gre v Kočevje na četrto uč. mesto. — G. Mat. Kravland, pripravnik, pride v Koprivnik. — G. France Povšé, zač. učitelj v Spodnjem Logu, pride v Osilnico. — G. Jan. Vrezic, zač. učitelj na Robu, gre k sv. Gregoriju. — G. Edvard Raktelj, zač. učitelj v Dobripolji, gre na Rob. — G. Janez Pornik, zač. učitelj v Dragi, gre v Grčarce. — G. Jurij Erker, zač. učitelj v Gotenich, pride v Morovice. — G. Alojzij Erker, pripravnik, gre v Gotenico. — G. Janez Jaklič, pripravnik, pride v Stari Log. — Gospodič. Katarina Prešerin, učiteljica v Ljutomeru, pride na drugo učiteljsko mesto v Kranj. — G. Janez Bantan, učitelj v Šent-Lamprehtu, je za trdno postavljen. — Umrla sta: g. Lovro Sadar, nadučitelj deške ljudske šole, in č. m. Kordula Bartol v uršulinski notranji šoli v Škofji Loki. R. I. P.!